

Mindig van esély!

Interjú Jakab Lászlóval, a Heves megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház vezetőjével

Eger város szívében, az Egri Kulturális és Művészeti Központ Bartakovics Béla Közösségi Ház telephelyének földszintjén található a Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház Heves megyei irodája. Interjúalanyom Jakab László irodavezető, aki a számos névváltozást megért országos hálózattal bíró szervezet hevesi csapatát már 2005 óta irányítja. Régi ismeretség a miénk, így baráti hangulatban folyt a beszélgetésünk.

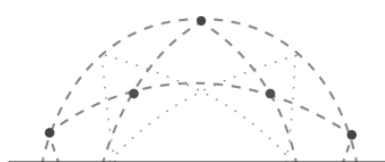
Dr. Kelemen Éva: *Kérlek, beszélj az eddigi életeredről és a pályádról!*

Jakab László: Végzettségem pedagógia-biológia szakos tanár, de a

diploma megszerzése előtt 1976-tól képesítés nélkül tanítottam Feldebrőn. 1980-ban szereztem meg a diplomámat az akkor még Ho Si Minh Tanárképző Főiskolán itt Egerben, majd a főiskola után Szomolyán tanítottam az általános iskolában. 1981-től egy társadalmi ünnepek és szertartások rendezésével foglalkozó intézménynél dolgoztam, majd 1983 áprilisától 1997 decemberéig az Ifjúsági Ház programszervezője és igazgatóhelyettese voltam. 1998-2002-ig Szolnokon éltem, ahol újságíróként és fotóriporterként dolgoztam, mellette kollégiumi nevelői állásom is volt. Amikor visszajöttem Egerbe az Eszterházy Károly Főiskola Pedagógiai Tanszékén tanítottam, de közben levelező tagozaton elvégeztem az Eötvös Lóránd Tudományegyetem pedagógia szakát.

K. É.: *Hogyan kezdődött a munkád ezen a területen?*

J. L.: 2005-ben sikeresen pályáztam az egri székhelyű Heves megyei Esélyegyenlőségi Iroda irodavezetői állását. E munkám mellett továbbra is „külsős” oktatóként óraadó vagyok az Eszterházy Egyetemen, ahol esélyegyenlőség-

HEVES MEGYEI CSALÁD, ESÉLYTEREMTÉSI ÉS ÖNKÉNTES HÁZ

gel és kisebbségekkel foglalkozó kurzusokat, gyakorlatokat tartok a hallgatóknak.

K. É.: *Hányan dolgoztok az irodában és ki milyen területtel foglalkozik? Segítik a munkátokat közösségfejlesztők, pedagógusok, terapeuták, orvosok vagy pszichológusok?*

J. L.: Az iroda lényegében három munkatárssal indult velem együtt. Nagy Judit esélyegyenlőségi szakértő és Godó János szociális tréner, aki egykor a RÉV (Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat) vezetője volt. Munkánkat még egy jogász végzettségű szakértő segítette. Ez közben változott: János már más, országos projektekben dolgozik, Judit főállásban az egri BV re-integrációs programjában vesz részt, és részfoglalkozásban segíti az iroda tevékenységét. Programjainkhoz és

a rendezvényeinkhez kapcsolódóan igénybe vesszük természetesen szülők, fejlesztő pedagógusok, családterapeuták, közösségfejlesztők és orvosok segítségét, valamint az érintett csoportjaink egyesületeit, civil szerveződéseit. Az iroda kialakításánál fontos szempont volt az elhelyezkedés (belváros, akadálymentesített épület) és a felsőfokú, szakirányú végzettség. Elmondhatom, hogy 2005 óta változatlan helyen, és az évek alatt kialakult megbízható segítő körrel végezzük a munkánkat. A nevünk viszont többször változott, 2008-ban rövidült: Esélyek Háza lett, majd 2015-ben kapta a jelenlegi Heves Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház elnevezést.

K. É.: Hogyan és milyen céllal jött létre az egész országot lefedő Esélyek Háza szervezet?

J. L.: 2004-ben kezdődött el országosan ennek a szervezetnek a kialakítása, az Európai Unió diszkrimináció ellenes programjának elemeként. Elsőként Debrecenben, majd Nyíregyházán jött létre az iroda. Az egri (Heves megyei) a tizenharmadik volt a sorban, és 2007-ben fejeződött be a teljes hálózat kiépítése. Jelenleg húsz iroda működik. Az irodák munkájának célcsoportjai (összesen hat) az

európai uniós elvárásoknak megfelelően a hátrányos megkülönböztetést vagy diszkriminációt elszennvedett, vagy azzal fenyegetett nők, fogyatékosokkal élők, idősek, gyermekek, romák hátrányos helyzetű térségek lakosai, valamint a célcsoportok érdekvédelmét vállaló, vagy részükre szolgáltatást nyújtó szervezetek. A legfontosabb és kiemelt feladatnak tekintjük az esélyegyenlőséggel, ezen belül a célcsoportjainkkal kapcsolatos társadalmi szemléletformálást. Az irodák munkatársai a társadalmi szemlélet pozitív irányú változásának elősegítésén dolgoznak. Programokkal, speciális rendezvényekkel és figyelemfelhívó akciókkal, de jogi- és pályázati tanácsadással is igyekeznek ezeket a negatív diszkriminációval érintett csoportokat helyzetbe hozni.

K. É.: Három nagy területet ölel fel tevékenységetek: család, esélyteremtés, önkéntesség. Beszéljél arról, hogy melyek az egyes területeken a főbb célok?

J. L.: A névváltoztatások ellenére a munkánk 2005 óta nem nagyon változott, inkább csak súlypontok tolódtak el. A főbb célok bővültek a támogatásunkat biztosító Emberi Erőforrások Minisztériuma családpolitikai céljai-

nak bemutatásával, illetve ezekre épülő programelemek megjelenésével, valamint újabb elemként az önkéntesség szemléletének terjesztésével. Ez utóbbi egyébként kapcsolódik az iskolai közösségi szolgálat (IKSZ) megjelenéséhez, illetve egyik alapítóként létrehoztuk a Heves megyei Önkéntes Kezdeményezőket is. Maga az iroda nem önkéntes pont, de sok olyan középiskolával van kapcsolatunk, akik elfogadják a nálunk végzett önkéntes munkát. Az önkéntességhez kapcsolódó feladatunk az önkéntesség népszerűsítése, az önkéntesség kultúrájának terjesztése, önkéntes programok szervezése. A Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak országos hálózatának kiemelt feladata a társadalmi attitűdformálás, a meglévő előítéletek leküzdése, az előítéletesség kialakulásának megakadályozása elsősorban a gyermekek és az ifjúság körében. Emellett a megyei irodák szerepet vállalnak az esélyteremtés területén tevékenykedő civil és egyéb szervezetek, valamint az önkormányzatok és munkáltatók közötti partnerség kiépítésében, pályázati programok generálásában, szakmai műhelyek, tréningek vagy képzések, családsegítő szolgáltatások szervezésében. Mindig is sokszínűség jellemezte az irodánkat, de ez elmondható az országos hálózatra is.

K. É.: Milyen forrásteremtő pályázatok és anyagi támogatások segítik munkátokat?

J. L.: Éves munkaterv szerint tevékenykedünk, melyet az Emberi Erőforrások Minisztériumának Esélyteremtési Főosztálya kontrollál mind tartalmi, mind költségvetési szempontból. Egy-egy támogatási időszak (év) részletes szakmai és pénzügyi elszámolással zárul. Mivel az Esélyteremtési Iroda nem önálló jogi személy, így jelenleg a működtetésünket EMJV Gyermekjóléti és Bölcsődei Igazgatósága is felügyeli, pénzügyi forgal-

Gyereknap

Gyereknapi

munkát pedig az EKVI kontrollálja. Éves költségvetésünk megközelíti a 10 millió forintot. Az „alaptevékenységünk” mellett más pályázati programokban is részt veszünk, jelenleg a megyei szintű Nemzeti Tehetség Program keretében valósítunk meg egy 7 millió forinttal támogatott programsorozatot.

K. É.: Ki a fenntartó? Milyen infrastruktúrával működtök?

J. L.: Van olyan megyei iroda, amelyet egyesület vagy alapítvány, esetleg magánszemély működtet. A Heves megyei iroda fenntartója jelenleg Eger Megyei Jogú Város önkormányzata, de a hivatalos háttérrel a mindenkor szociális ügyekkel foglalkozó minisztérium (jelenleg az Emberi Erőforrások Minisztériuma) adja. A húsz irodát felölelő országos hálózat nagy hatékonysággal dolgozik együtt, és jelenleg a hosszú távú fenntartás törvényi háttérének kialakításán dolgoznak. A megyei irodák egyébként hasonlóak, egyformák a feltételek. A helyi sajátosságok persze mindenütt megvannak és a vezető végzettsége szerinti befolyás (szociológus, pedagógus, közgazdász) is megjelenik a munkában. A kis

létszám miatt kapcsolatrendszerük alapul a munkánk, és nagyon fontos a bizalom az irodán és a hálozaton belül.

K. É.: Milyen intézményekkel, szervezetekkel vagy magánszeméllyel vagytok kapcsolatban? Hogyan kapcsolódnak be a munkátokba?

J. L.: Sajnos nincs saját autónk, valamint kevesen vagyunk az irodában, és így nem tudunk minden településre eljutni. De a helyi (egri) civil szervezetek és az önkéntes segítők sokat segítenek ebben. Nagyon jó a kapcsolatunk a helyi adó Egeri Kulturális és Művészeti Központ munkatársaival, akik rendszeresen segítenek a rendezvényeink hangosításában vagy a munkatársak, partnerek szállításában. Az iroda tevékenységének központi eleme a diszkriminációt leggyakrabban elszenvető, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi befogadásának elősegítése, a társadalom érzékenyítése. A társadalmi szemléletformálás érdekében együttműködünk az Emberi Erőforrások Minisztériumával, az Egyenlő Bánásmód Hatósággal, a hátrányos megkülönböztetés által érintett

csoportokkal, illetve a velük foglalkozó civil, egyházi és egyéb segítő szervezetekkel, állami, önkormányzati fenntartású intézmények munkatársaival, a megyében élő állampolgárokkal. A civil partnereink közül az egri VGYSE-t (Vakok és Gyengénlátók Integráló és Sportegyesülete, aki csörgőlabdás sportban több kiemelkedő eredménnyel is bírnak) vagy a miskolci MozgEgylet-et emelném ki, melynek mozgássérült munkatársai, segítői évek óta részt vesznek az iskolai esélyóráink szakszerű megvalósításában. Az Önkéntes Kerekasztal létrehozásában együtt dolgozunk a Civil Információs Centrummal (Norma Alapítvány) az Ifi Ponttal, az Új Nemzedék Központtal és a Vöröskereszttel. Családügyi programokban pedig többek között az Összhang Egyesület a partnerünk.

K. É.: Milyen módszertan szerint dolgoztok? Vannak egyedi (megyei) sajátosságok az alkalmazott módszerekben?

J. L.: Az alaptevékenység a célcsoportokon és az uniós elvárásokon keresztül megvan, de az hogy hogyan valósítod meg, az nem volt, és nincs most sem deklarálva. Heves megyében nem volt előzménye a fentebb felsorolt célcsoportokat megszólító irodának. Az elmúlt évek során a megyei sokszínűséből építkeztünk, amit a munkatársak végzettsége és irányultsága árnyalt. Országos összehasonlításban is nagyon eltérőek megyénk adottságai a többiekéhez viszonyítva, melyek a különböző társadalmi összetételből és a gazdaság fejlettségéből különbözőségéből adódnak. A vezetői értekezleten megvitattuk a beszámolóinkat, jelentéseinket és az új ötleteket, majd közösen kiválasztjuk, közzétesszük a „jó gyakorlatokat”. A kiválasztott „jó gyakorlatokból” (mintaprojektkelemből) született meg az a projektgyűjtemény – közte olyan kezdeményezések, mint a Szociopoly, az Esély

Sportnap, a Családok vetélkedője, vagy a „Láthatatlan vacsora” című szimulációs foglalkozás – amelyből az irodák választhatnak, hogy miket valósítanak meg. Természetesen emellett vannak egyéb, választható projektek is: esélyórák, műhelyfoglalkozások, szakmai tanfolyamok és közösségi programok, amelyeket a megyei sajtóságoknak megfelelően nekünk lehet a saját megyére leképezve költségvetéssel együtt kidolgozni.

K. É.: Említenél néhány konkrét projektet? Van olyan, amely kifejezetten a Heves megyei iroda nevéhez köthető?

J. L.: Minden irodánál alapvető feladat a különböző korosztályok részére (óvodás kortól 18-25 éves korig) szervezett úgynevezett esélyórák tartása. A módszertani anyagot a megyei hálózatban jelenlevő húsz iroda dolgozta ki. Nagyon büszke vagyok arra, hogy a fogyatékosokkal élők és a középiskolások számára vonatkozó anyagot a Heves megyei iroda készítette. Éves szinten irodánként 80 esélyórát tartunk a megyében. Az esélyórákon megyei munkatárs mellett, az adott témához kapcsolódó partnerek, vagy civil szervezet képviselői vesznek részt. Az integrált, közös foglalkozások és beszélgetések az elfogadást segítik,

NagyiNet

hiszen a személyes példákon keresztül tapasztalhatják meg a résztvevő, pl. középiskolások a mozgássérültek vagy látásukban, hallásukban korlátozottak életét. A diákok látják, hogy ezek az emberek – akik ugyanúgy öltözködnek, viselkednek, vagányok és sportosak, akárcsak ők –, a korlátaikkal együtt mi mindenre is képesek. Hogy lehet mozgássérültként vagy vakként jogi diplomát szerezni, rajzolni, vagy éppen sportolni. Egy újfajta kommunikációs szint jelenik meg az órákon a fogyatékkal élők és az épek között.

Egy másik sikeres próbálkozásunk a „Befogadó program” elnevezésű módszer, amelynek során

fogyatékkal élő és egészséges gyerekek vesznek részt integrált foglalkozásokon. Ez iskolai időben, általában kéthetente zajló foglalkozássorozatot takar, amelynek a módszertanát 2006-ban az Eszterházy Károly Főiskola egykori fejlesztő pedagógusa, dr. Jászi Éva dolgozta ki. A drámaórákat és kézműves foglalkozásokat is tartalmazó integrált óráknak a célja az elfogadás, és a mindkét irányba ható személyiségfejlesztés.

Jól működő projektünk a „Kattints rá Nagyi!” egykori egri HEFOP pályázat nyomán létrejött projekt, a „Nemcsak húszéveseké a Világ(Háló)!”, amely jelenleg a „NagyiNet” fantáziánéven fut. Az idősek számára szervezett számítógépes tanfolyamunk, amelynek idős résztvevőit középiskolás (iskolai közösségi szolgálatot végző) diákok mentorálják. Fantasztikusan jó hangulatúak az órák és nagyon népszerű ez a program. Nagyon élvezik mind az idősek, mind a fiatalok!

Az eredeti pályázati ötlet csak az időseknek szólt. Mi felismertük, hogy ugyanúgy lehet ilyen tanfolyamokat szervezni mozgássérülteknek és romáknak is, hiszen a felzárkózáshoz és az integrációhoz is elengedhetetlenül szükséges az informatikai tudás. A program

Befogadó program

Nyári napközi Fedémesen

nemcsak Egerben, hanem más településen, például Hevesen (Hevesi járás) vagy Fedémesen (Pétervársárai járás) is beindításra került.

Az óvodás korosztályhoz köthető „A Hétholdas Pagony” esélyóra – gondolom kitaláltad – Micimacskó történetét vette alapul. Ebben a mesében van egy kicsi, egy gyenge, egy duci, egy vagány, egy másokat segítő és egy szomorú állat, akinek még a farka sem valódi. Ez a mese is megmutatja, milyen sokfélék vagyunk, és hogy a szereplők életére hogyan hat ez a sokféleség. Hogyan jelentkezik az egymás iránti tolerancia, és az, hogy a barátságban nincs diszkrimináció.

Új és nagyon népszerű projektünk a Bababarát Pont, amelyet az Új Nemzedék Központtal és az Összhang Egyesülettel közösen találtunk ki. Az ötlet onnan eredt, hogy legyen Egerben egy olyan bababarát hely, ahol az anyukák elvonulhatnak és szoptathatják a kisbabájukat, vagy kicserélhetik a gyermekek pelenkáit, vagy éppen csak megpihenhetnek. Ebben az Esélyteremtési Ház biztosította a megvalósítás anyagi hátterét, az Új Nemzedék Központ adja a helyet, míg az Összhang Egyesület a szakmai tartalmat dolgozta ki. Az ötlet nagyon sikeres, folyamatos a kihasználtsága. Információim

szerint az Új Nemzedék Központ Nonprofit Közhasznú Kft. az egri példa alapján több ilyen akar létrehozni a megyei irodáiban.

K. É.: Hogyan tudja segíteni az iskola vagy egy család az integrációt, a szemléletváltást?

J. L.: A családok nagyon jól megszólíthatók a nyitott rendezvényeink segítségével. Például a családi napok vagy falunapok keretén belül, de egy szülők részére szervezett foglalkozáson keresztül közvetlenül találkoznak a különböző, a diszkriminációt elszenvető csoportok. De nagyon elfogadóak és igazán pozitív az eredmény. Az iskolák először fenntartással ke-

zelnek bennünket, de miután egy esélyórát „beengednek”, és látják a rendkívül pozitív hatását, azután már nyitottak irányunkba. A munkánkban fő hangsúlyt kap az is, hogy hogyan építjük fel mások elfogadását. A több mint fél éves időtartamú „Befogadó” programunkon való részvételhez mind az iskola, mind a szülők hozzájárulását kérjük.

K. É.: Honnan tudnak rólatok az emberek? Milyen rendezvényeitek vannak, és milyen eseményeken vesz részt az Esélyteremtési Ház?

J. L.: A hálózat célja a nyilvánosság fórumainak folyamatos tájékoztatása az Esélyteremtési Házak által szervezett programokról, s az esélyegyenlőség kérdéseinek megjelenítése a médiában. Ide tartozik minden olyan szakmai szintű, vagy az együttműködő partnerekkel való kommunikáció is, mely hatással van az esélyegyenlőség ügyére. Például fesztiválokon, kulturális rendezvényeken információs standok felállítása, szórólapok, plakátok elhelyezése. A médiában való megjelenés, reklámspotok, stúdióbeszélgetések egyes témákban, egyedi esetek bemutatása, cikksorozat esélyegyenlőségi témában. Tematikus kiadványok megjelenítése, nyitott konferenciák, esélyegyenlőségi börzék, kiállítá-

Családi nap

Esélyóra

sok, alkotópályázatok (fotó, rajz stb.) eredményeinek bemutatása nyilvános helyeken. Küldetésünk része a kiemelt célcsoport hatékony érdekképviselője a döntéshozók előtt, integrált és interaktív programok (például: Ability Park) gyermekprogramok, vagy adományozás, adománygyűjtés és expók szervezése a célcsoport főszereplésével, toleranciaépítés és a humanitárius szemlélet erősítése.

Rendszeresen vannak esélyóráink és egyeztetéseink a különböző szervezetekkel (ÉFOÉSZ; Halmazottan Sérültek Heves megyei Szülők Szervezete; Összhang Egyesület; egri Esélyegyenlőségi Fórum és mások). Esélynapokat szervezünk Egerben a Dobó téren, ahol kézműves vagy játékos foglalkozásokon, színpadi produkciókon keresztül mutatkoznak be

a munkánkban részt vevő szervezetek. Emellett részt veszünk falunapokon (pl. Recsk, Bükkszék) is. Ezeknek a rendezvényeknek nagyon pozitív a visszhangja és a hatása is. Bekapcsolódunk az ön-

kormányzatok és más szervezetek esélyteremtési témával foglalkozó rendezvényeibe, valamint magunk is részt veszünk programok, képzések, szakmai fórumok szervezésében és lebonyolításában. A honlapunk jelenleg fejlesztés és frissítés alatt áll. Az új nevünk van fent, de még a régi logónk látható. Inkább saját kapcsolatrendszerünkön, valamint a Facebookon és plakátok, szórólapok segítségével adunk hírt magunkról.

K. É.: *Milyen terveitek vannak?*

J. L.: Régebben volt olyan elképzelés, hogy a megyei hálózatot három nagy, régiós irodába vonják össze, de szerencsére nem ez történt. Európában is egyedülálló az ilyen jellegű tevékenységgel, ilyen célcsoportokra irányuló, és egy egész országot lefedő hálózat. Gyakorlatilag mintaeértékű a szerveztünk. A több mint tíz éves fennmaradásunkat is az eredményeink igazolják. Óriási információ és tapasztalat birtokában vannak az irodák, amelyek a minisztérium munkáját segítik. Jelenleg is folyik a törvényi háttér kidolgozása a hosszabbtávú működtetésünkre. Ezt a tevékenységet nem lehet sem megyei, sem országos szinten elszigetelten végezni, mindig partnerségben és a helyi közösséggel együtt kell dolgozni.

JAKAB LÁSZLÓ pedagógia-biológia szakos tanár, főiskolai oktató. A középiskola elvégzése után levelező hallgatóként mint képesítés nélküli nevelő tanított Heves megyében, Feldebrőn. 1980-ban szerezte első diplomáját a Ho Si Minh Tanárképző főiskolán majd 2004-ben az ELTE Pedagógia Pszichológia Tanszékén. 1983-tól az egri Ifjúsági Ház program-szervezője és igazgató helyettese. 1998-2002-ig Szolnokon élt és dolgozott, mint a Városi Kollégium nevelő tanára. 2002 és 2004 között az Eszterházy Károly Főiskola Pedagógiai Tanszékének tanára, majd óraadó „külsős” oktatója. 2005-től az országos hálózattal bíró Heves megyei Esélyegyenlőségi Iroda (jelenleg Heves megyei Család Esélyteremtési és Önkéntes Ház) irodavezetője.

DR. KELEMEN ÉVA kulturális menedzser, földrajz-rajz szakos tanár. Tanulmányait az egri Eszterházy Károly Főiskolán, majd a Debreceni Egyetem Természettudományi Karának tájvédő geográfus-földrajz tanár szakpárján végezte. Doktori fokozatát 2012-ben szerezte. 1999-óta dolgozik a közművelődés területén. Szakmai pályafutását Tiszazugi Földrajzi Múzeumban kezdte, majd az egri Művészetek Háza Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója volt. 2010-től az Egri Kulturális és Művészeti Központban dolgozott, mint szakmai igazgató. 2015-től a Nemzeti Művelődési Intézet Heves megyei irodájának, majd 2017-től az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. módszertani referense.